

Duurzame versnelling van eHealth technologie in de huisartsenzorg?

(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) 1 (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e), (10)(2e) (10)(2e)

April 2020

Aanleiding

RIVM en VWS zijn geïnteresseerd in de effecten van de maatregelen rondom COVID-19 op digitale / elektronische vormen van zorg en de bestending hiervan.

Het Nivel heeft samen met Nictiz van 2014 tot en met 2019 de eHealth monitor verzorgd, waarvan de laatste peiling heeft plaatsgevonden in maart 2019. Vanwege de uitbraak van COVID-19 neemt het gebruik van elektronische hulpmiddelen een zeer hoge vlucht. Talloze voorbeelden verschijnen in het nieuws hoe patiënten en zorgverleners via websites, apps en video- en audiotoeepassingen nu met elkaar communiceren. Over COVID-19, maar ook over lopende zorgvragen die nu grotendeels digitaal worden afgehandeld. In snel tempo veranderen daarmee ook de bestaande organisatiestructuren en werkprocessen, vooral in de huisartsenzorg waar traditioneel zorg op een laagdrempelige en face-to-face basis wordt verleend.

De urgente vraag die nu naar voren komt, is hoe praktijken en zorgverleners de versnelde toepassing van eHealth technologie vormgeven, welke ondersteuning zij daarbij nodig hebben, en of deze manier van werken en zorgverlening ook na de COVID-19-crisis zal doorzetten. Ook is het belangrijk om inzicht te krijgen in hoeverre het eHealth gedrag van consumenten en patiënten verandert tijdens en na de COVID-19 crisis en hoe zij deze verandering ervaren. Het doel van dit onderzoek is inzicht te verkrijgen in het gebruik van eHealth toepassingen in huisartspraktijken vanuit het perspectief van de zorgverlener, chronisch zieken en de gemiddelde Nederlander. Aanvullend wordt in kaart gebracht hoe huisartsenpraktijken zich in deze tijd met eHealth intern en extern (re)organiseren, of dit tijdelijk is of blijvend zal zijn, en wat dit voor hun patiënten betekent.

Methode

Korte termijn Het Nivel heeft verschillende panels en databases die ingezet worden om het bovenstaande doel te bereiken. Deze panels en databases zijn landelijk representatief en worden vooral ingezet om trends en ontwikkelingen in de zorg te monitoren. Ze kunnen juist nu, op korte termijn worden ingezet om de versnelde implementatie van eHealth in kaart te brengen onder patiënten en zorgverleners in de huisartsenzorg. Door enkele vragen uit de eHealth monitor opnieuw aan consumenten, patiënten en huisartsen voor te leggen kan een verandering in het gebruik van eHealth technologie ten opzichte van de jaren 2014 tot 2019 worden vastgesteld.

Dat geldt ten eerste voor zorggebruikers, in het Nivel Nationaal Panel Chronisch zieken en Gehandicapten (NPCG) en het Nivel Consumentenpanel Gezondheidszorg.

Het NPCG bestaat uit 3.500 mensen met een somatische chronische ziekte en/of langdurige lichamelijke beperking. In het NPCG worden ontwikkelingen in de zorg- en leefsituatie van mensen met een chronische ziekte en/of lichamelijke beperking in kaart gebracht. Het perspectief van de persoon met een chronische ziekte of lichamelijke beperking zelf staat daarbij voorop.

Het Nivel Consumentenpanel bestaat uit zo'n 12.000 personen van 18 jaar en ouder en hieruit kan een steekproef met een representatieve afspiegeling van de Nederlandse samenleving worden getrokken. Een peiling onder 1.500 panelleden kan in kaart brengen wat de ervaring van personen met eHealth in de gezondheidszorg is in de afgelopen weken sinds de uitbraak van COVID-19 en in hoeverre deze situatie hun reguliere zorgvraag heeft beïnvloed.

Vanuit het zorgverlenersperspectief bestaat er de mogelijkheid om extra vragen over eHealth en digitalisering op te nemen in een peiling onder de populatie van alle 5.000 huisartsenpraktijken in Nederland. De bron hiervoor is de Nivel Huisartsenregistratie. Deze peiling wordt op dit moment voorbereid op initiatief van het NZa. Hier kan de vraag naar de (toegenomen) inzet van eHealth gedurende de COVID-19 crisis worden opgenomen en in hoeverre de verwachting bestaat dat deze toename structureel is. Het aantal te stellen vragen dient beperkt te zijn, vanwege de belasting voor zorgverleners.

In aanvulling op bovenstaande peilingen kan een inventarisatie worden gemaakt van de informatie op websites van huisartsenpraktijken over COVID-19. Het Nivel heeft al een tool ontwikkeld waarmee door middel van 'scraping' informatie op websites van alle 5.000 huisartspraktijken in Nederland gestructureerd kan worden verzameld en geanalyseerd. Hiermee is een tool en bron beschikbaar om de informatievoorziening van huisartspraktijken te monitoren zonder deze daarover te bevragen. Vragen die hiermee kunnen beantwoord kunnen worden zijn: welke informatie geven alle praktijken over COVID-19 aan hun patiënten, welke informatie geven zij over hoe de praktijk gedurende de crisissituatie ge(re)organiseerd is, waarnaar worden patiënten verwezen, worden noodlocaties opgezet, gaan praktijken gedeeltelijk dicht, wat wordt patiënten aangeraden te doen, wordt de standaardtekst die vanuit de NHG is aangeboden op de site geplaatst, et cetera.

Lange termijn

Naast het in kaart brengen van de korte termijn veranderingen op het gebied van eHealth toepassing is het van belang om inzicht te krijgen in hoe huisartsenpraktijken omgaan met de maatregelen rondom de COVID-19 uitbraak. Welke innovatieve organisatievormen zijn ontstaan? Wat zijn factoren die de implementatie van eHealth in de huisartsenpraktijken hebben gefaciliteerd en welke factoren belemmeren verdere implementatie? Wat is er nodig om innovaties een duurzaam karakter te geven? Om antwoord te verkrijgen op deze vragen is een open, gestructureerd gesprek met zorgverleners in huisartsenpraktijken de aangewezen methode. Hiertoe kan een sample van 30 praktijkhouders met een divers profiel voor wat betreft regio, omvang van de praktijk en eHealth-ervaring een representatief beeld geven.

Naast huisarts-praktijkhouders, kan tevens gedacht worden aan een bredere consultatie van eerstelijns zorgverleners / bestuurders die onder druk van de COVID-19 uitbraak versneld hebben moeten innoveren, waaronder praktijkhoudende apothekers en fysiotherapeuten.

In een vervolgmeting kan door middel van een peiling onder de eerder bevroegde doelgroepen worden onderzocht of de toename van het gebruik van eHealth toepassingen en de innovatieve organisatievormen in de eerste lijn duurzaam zijn gebleken.

Planning

Vanwege de huidige beperkende maatregelen rondom COVID-19 en de druk op zorgverleners is er een beperkte mogelijkheid voor het verzamelen van relevante gegevens over de versnelling van implementatie van e-health technologie in de huisartsenzorg.

Maand in 2020	Activiteiten
April / mei	Uitzetten van de eerste peiling bij consumenten, patiënten en huisartsenpraktijken, rappelleren en responsmonitoring Scraping van websites van huisartsenpraktijken
Juni	Cleaning, weging en analyse van de respons op de eerste peilingen Analyseren van de verzamelde praktijk-website-teksten
Juli	Rapportage van bevindingen peiling aan opdrachtgever
Juni / juli / augustus	Interviews met praktijkhouders / 1e lijns zorgverleners en bestuurders
September	Analyse van interviews
Oktober	Rapportage van bevindingen interviews + verzamelde praktijk-website-teksten aan opdrachtgever

De tweede peiling onder huisartsenpraktijken vindt over 3 maanden plaats (eind juli). Een tweede peiling in het NPCG panel zou eind oktober kunnen plaatsvinden als onderdeel van een bestaande peiling.

Begroting

Voor iedere activiteit hebben we een aparte inschatting gemaakt van het benodigd aantal fte onderzoeker (personeel) en de kosten die gepaard gaan met de peiling (materiaal).

(10)(1c)

Bovenstaande begroting van interviews is uitgegaan van het bevragen van uitsluitend huisarts-praktijkhouders (n=30). Dit kan worden uitgebreid naar andere eerstelijnsbestuurders die gedurende de Covid-19 uitbraak onder druk hebben moeten innoveren, waaronder apothekers en praktijkhouders van fysiotherapie.

Bovenstaande begroting is exclusief een vervolgmeting. Kosten hiervan zijn sterk afhankelijk van de omvang van de vragen en de inbedding van de resultaten in relatie tot de eHealth monitor 2014-2019. Ter indicatie: de e-health monitor 2019 was begroot op (10)(1c)

Bijlage: specificatie e-Health vragen in huisartsenpraktijk-enquête en panels

Huisartsenpeiling:

Heeft u in uw praktijk vanwege de COVID-19 pandemie (nieuwe) e-health toepassingen ingezet of bent u bestaande toepassingen vaker gaan inzetten? En denkt u deze intensiever te blijven inzetten? Denk hierbij aan elektronisch patiëntencontact door middel van e-consult of beeldbellen, of elektronisch intercollegiaal contact door middel van teleconsultatie.

- Nee, ik ben geen nieuwe e-health toepassingen gaan gebruiken noch bestaande e-health toepassingen intensiever gaan gebruiken
- Ja, namelijk:

	... wij gebruikten deze toepassing al, maar zijn deze intensiever gaan gebruiken	... wij zijn de volgende toepassingen voor het eerst gaan gebruiken	...wij denken deze toepassing ook na de pandemie intensiever te blijven inzetten
e-consult	☐	☐	☐
Herhaalrecepten online aanvragen	☐	☐	☐
Beeldbellen/videobellen met patiënten	☐	☐	☐
Teleconsultatie	☐	☐	☐
Telemonitoring	☐	☐	☐
Overig, namelijk	☐	☐	☐

Het Nivel hoort graag meer over de ervaring van praktijken met innovatie en e-health, nu en voor de toekomst. Mogen we u in de komende weken benaderen voor een telefonisch interview hierover?

- Nee
- Ja, contact opnemen via (email adres of telefoonnummer):

Toevoeging 22/4: Telefonisch met (10)(2e) en (10)(2e) besproken dat naar aanleiding van deze vraag contact op kan worden genomen met twee groepen huisartsen:

- Zij die niet denken bepaalde ehealth toepassingen in de toekomst te blijven gebruiken
- Zij die wel denken bepaalde ehealth toepassingen in de toekomst te blijven gebruiken

Het interview richt zich dan op de vraag: waarom wel /niet? Wat is er voor nodig om het gebruik te bestendigen?

Interviews kunnen eventueel worden uitgebreid naar andere 1^e lijnszorgverleners; verwachting is dat met name ook fysiotherapeuten te maken zullen krijgen met uitgestelde zorg en nazorg van patiënten die het coronavirus hebben doorgemaakt.

Nationaal Panel Chronisch Zieken en Gehandicapten peiling:

1. Heeft u in de afgelopen weken tijdens de coronacrisis contact gehad met uw huisartsenpraktijk?
 - Nee → ga door naar vraag 3
 - Ja, via telefoon → ga door naar vraag 3
 - Ja, persoonlijk contact in de praktijk → ga door naar vraag 3
 - Ja, via e-consult
 - Ja, via een beeld/videoverbinding

2. Hoe heeft u deze vorm van contact met uw huisartsenpraktijk ervaren?
 - Prettig, voor herhaling vatbaar ook na de crisissituatie
 - Prettig, maar niet voor herhaling vatbaar na de crisissituatie
 - Niet prettig, omdat:
 - Weet ik niet

3. Heeft u in de afgelopen weken zelf metingen gedaan van bepaalde gezondheidswaarden (bijvoorbeeld gewicht, bloeddruk, bloedsuikerwaarde, INR-waarde (bloedstolling), zuurstofverzadiging van het bloed, longfunctie, ECG of lichamelijke activiteit)?
 - Ja, ik meet de volgende waarden:
 - Nee, maar ik wil en kan dit wel zelf doen → ga door naar vraag 5
 - Nee, ik wil dit wel, maar kan het niet zelf doen → ga door naar vraag 5
 - Nee, en ik wil dit ook niet zelf doen → ga door naar vraag 5

4. Deelt u uw zelf gemeten gezondheidswaarden met uw zorgverlener (bijvoorbeeld via e-mail of automatisch via de computer of een app op mijn telefoon, of tijdens een consult)
 - Ja
 - Nee, maar ik zou dit wel willen
 - Nee, en weet niet of ik dit zou willen
 - Nee, en ik wil dit ook niet

5. Maakte u de afgelopen weken **gebruik** van de volgende technologische toepassingen? Zo nee, zou u dit wel willen?

	Ja, al langere tijd	Ja, sinds de coronacrisis	Nee, maar ik zou dit wel willen	Nee, en ik weet niet of ik dit wil	Nee, en ik wil dit niet
Technologie om contact te onderhouden met een zorgverlener op afstand (bijv. via tablet of mobiele telefoon)	☐	☐	☐	☐	☐
Een apparaat waarmee u in geval van nood een alarm kan verzenden naar een zorgverlener	☐	☐	☐	☐	☐
Een elektronisch deurslot of een elektronisch bewaarkastje voor de huissleutel, dat de (thuis) zorgmedewerker met een pasje of cijferslot kan openen	☐	☐	☐	☐	☐
Een elektronische medicijnkoffer die de juiste medicijnen geeft op van tevoren ingestelde momenten	☐	☐	☐	☐	☐
Technologie om zaken in huis op afstand te bedienen (bijv. via een tablet), zoals het licht aan en uit doen of de gordijnen openen en sluiten	☐	☐	☐	☐	☐
Technologie die in de gaten houdt hoe het met uw dagelijkse handelingen gaat en u en uw naasten hierover advies geeft.	☐	☐	☐	☐	☐

Consumentenpanel peiling

Voor de peiling in het consumentenpanel zijn nog geen vragen opgesteld.

Het voorstel is om goed te kijken naar de peiling die in deze groep gedaan is in de e-health monitor van 2019, en om te overwegen de volgende aspecten mee te nemen:

- Nagaan of gedurende de COVID-19 uitbraak contact is geweest met een 1^e lijns zorgverlener, te weten huisarts, apotheker, fysio, etc (meerdere opties mogelijk)
- Nagaan hoe dit contact heeft plaatsgevonden, met welke technologie
- Nagaan wat de ervaring van de consument met deze manier van contact hebben is
- Nagaan of de consument open staat om deze of andere manieren van digitaal contact met zorgverleners ook in de toekomst te blijven gebruiken
- Nagaan in hoeverre consumenten zorgverleners mijden, zorgvragen uitstellen